

UNDER KRISENS DAGAR I APRIL–MAJ 2014

Det är en decimerad grupp som samlas den 28 april på Arlanda för avfärd till Ukraina. Från början var vi 15–20 personer. Nu återstår bara sju, Tage Brodin och hans fru Natalija Dementieva, Rustan Lindgren från Nossebro, Börje Nilsson från Förslöv, Mari och Olle Åberg från Stockholm och jag själv. De andra har valt att lämna återbud med hänvisning till det spända läget i landet.

Vi reser via Wien till Dnipropetrovsk, där vi får några timmars rundtur i staden. Den första halvtimmen åker vi genom förorterna och guiden berättar entusiastiskt om de olika kvarteren som mestadels består av grå och sjangserade komplex från kommunisttiden. Vi kan nästan inte låta bli att skratta åt det hela.

Men så småningom kommer vi till mera intressanta delar och när vi sedan gör en vandring i centrum kan vi inte klaga på de sevärdheter som visas, bland annat Potemkins palats som färdigställdes långt efter hans död.

Potemkins palats i Dnipropetrovsk

Livet inne i staden tycks flyta helt normalt. Det märks ingenting av spänningen i de östligaste delarna av landet.

Vi övernattar på ett relativt nybyggt hotell i centrum och äter sedan middag på en restaurang inte långt därifrån. Några av Natalijas släktingar är med och förhöjer stämningen.

Tisdagen den 29 april

Efter frukost åker vi snabbt ut ur staden mot nordväst. Strax utanför ser vi de första barriaderna med sandsäckar. Litet varstans längs vägarna finns en något övermodig affisch med soldater, som säger sig vara beredda att återföra Krym till Ukraina.

Men man kan också se plakat med flera av de över tjugo kandidaterna i presidentvalet den 25 maj. En som förekommer särskilt flitigt är den tidigare ekonomiministern och Swedbankchefen Serhij Tihipko, född 1960 i Moldavien. De allra flesta av kandidaterna är oligarker, vilket avspeglar litet av dilemmat i den ukrainska politiken. Den befolkas utan

tvivel av människor, som i hög grad skott sig själva genom sina engagemang. De är en del av den korruption som så in i minsta vrå har genomsyrat Ukraina och inte bara urholkat landets finanser utan också förstört hela den samhälleliga kulturen och gjort att vanliga människor nästan helt förlorat förtroendet för det politiska och administrativa systemet. Att låta oligarkerna härska fritt kommer att vara förödande för landet.

Och så länge Ukraina förblir en bricka i det maktpolitiska spelet, torde en verklig lösning av krisen ligga lång borta

Valaffisch med Serhij Tihipko

Vårt första mål är byn Petrykivka (ry. Petrikovka) med dess unika folkkonst. I museet får vi förutom en utställning också se hantverkare och konstnärer i arbete. Olika mönster växer fram.

En konsthantverkare i arbete

Sedan besöker vi en kosackby, Galusjkivka, inte långt från Petrykivka, där vi bjuds på bröd och salt och ett vodkaglas på en sabel, som det gäller att inte tappa, när man dricker det. Några av oss klarar det galant, men inte alla.

Börje dricker

Efter lunch och rundvandring är det dags att på dåliga vägar ge sig av mot Gammalsvenskby. En av de mera komiska episoderna inträffar, när vi, som annars håller ganska hög fart, blir omkörda av en lastbil från Belarus. Utan att ta någon hänsyn till alla hål i vägen flyger den formligen fram och sprutar, som en val, regelbundet upp sina diesलगaser genom röret som sticker upp som en skorsten bakom förarhytten.

Vi anländer till byn vid halv åttatiden. Rustan och Börje lämnar vi av hos Anna Annas. Anna som har blivit påtagligt bättre sedan jag senast såg henne möter oss tillsammans med Ljudmila vid grinden. Mari och Olle bor som de brukar hos Halina Tormoz. Där väntar redan familjen med Elsa Kozenko i spetsen på sina gäster. Tage och jag inkvarteras, som vanligt kan man säga, hos Lilija Malmas, där kvällsmaten snart står färdig.

I byn märks det inte mycket av det spända läget i landet. Det mesta förmedlas via radio och framför allt teve. Det enda påtagliga är att ukrainska helikoptrar patrullerar över Dnipro, särskilt med tanke på den stora pumpstation som finns på andra sidan floden, där vattnet leds upp i de stora bevattningskanalerna som också går mot Krym.

Det kanske värsta är att det är ytterst svårt att förutsäga vad som kommer att ske. Propagandakriget är omfattande på alla sidor i konflikten och informationen blir ofta långtifrån saklig. Det som oroar mest är naturligtvis utvecklingen i östa Ukraina, Luhansk och Donetsk, där man den 11 maj skall hålla en folkomröstning som enligt regeringen i Kyjiv är olaglig. Men det bryr sig troligen inte separatisterna om. De kommer säkert att insistera på att hålla den.

Onsdagen den 30 april

På förmiddagen är det som vanligt på onsdagar marknad i byn med mycket folk i rörelse. Utbudet tycks ha ökat och man kan finna det mesta från grishuvuden till örhängen. Jag köper en tröja, eftersom det är ovanligt kyligt, långt ifrån de trettio grader som vi upplevde vid samma tid förra året. Jag träffar flera bekanta, Aleksandr Kvitka, Nina Klimenko och Paulina Buskas.

Nina Klimenko

Sedan hälsar Tage och jag på Maria Malmas i Schlangendorf. Vi finner henne i sommarköket. Hon har besök av sin son Aleksandr (Sasja) som håller på med vårbruket. Maria förflyttar sig under stora svårigheter med sin rullator. Utan Aleksandr skulle hon knappast klara sig. Visserligen har hon vänner som kan köpa hem varor åt henne, men det är förenat med risker varje gång hon går ut, särskilt på vintern när hennes lutande gårdsplan nästan är livsfarlig. Hon kan inte heller ta sig till gudstjänsten i kyrkan på söndagarna, när hon inte får bilskjuts.

Vintern har inte varit så svår i år. Bara de två först veckorna i februari bjöd på riktigt kallt väder, 10–12 minusgrader. Sedan blev det varmare och man kunde sätta potatisen den 21, 22 mars. Det svåra har i stället varit att många saknat arbete.

Maria Malmas

Maria gråter, när hon berättar om den förra presidenten Viktor Janukovyjtj som levde i sådan obeskrivlig lyx: "Varför tarvade han så mycket, när vi får leva så här!" Mera koncist kan

knappast den exempellösa utsugning som Janukovyjtj ägnade sig åt beskrivas. Det hjälper knappast hans sak att han var folkvald.

Men Maria kan också citera sin mamma: "Ibland blir det litet bättre, men så blir det åter dåligt." En nog så sann levnadsviisdom!

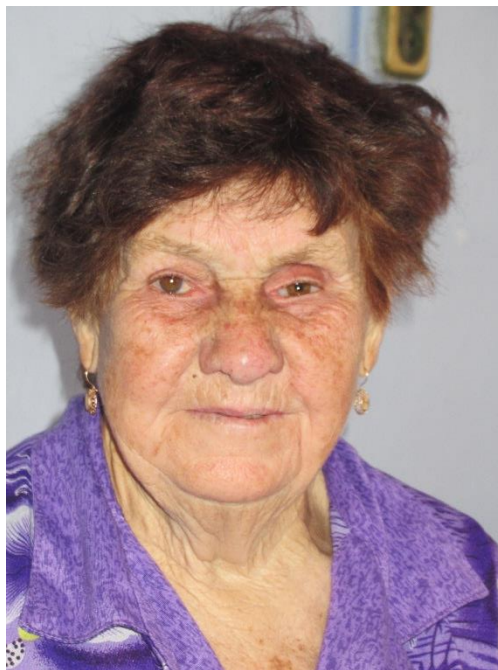
Maria saknar särskilt Anna Sigalet. Med henne kunde hon hela tiden tala svenska. De stod varandra mycket nära: "Vi var som syskon!" Anna Portje, som dog 2008, var av ett kärvare slag. Nu är Maria ensam svensktalande, äldre kvinna i Schlangendorf.

Jag försöker hälsa på Viktor Norberg men han är i Kachovka för att hämta medicin. Valdemar, hans son, berättar att grannen, svensken Andreas, blivit överfallen i hemmet och en fönsterruta har blivit inslagen.

På tillbakavägen hälsar jag på Maria Norberg som just har tagit en liten tupplur och är på gott humör, även om hon inte har fått några gäster den här gången.

Maria är trots sina 83 år den i särklass piggaste av de äldre kvinnorna i byn. Liksom Maria Malmas tycker hon att det har varit en bra vinter och inte för mycket av kyla. Hon har upplevt så mycket av krig och svält att hon hoppas att Ukraina inte skall drabbas av något sådant. Men hon vill definitivt inte att någon del av Ukraina skall bli ryskt och beklagar att man förlorat Krym.

Hon har redan tagit ställning i det stundande borgmästarvalet. Det hjälper inte att jag försöker argumentera för min kandidat.

Maria Norberg

På Naberezjna samtalar jag sedan med Arvid Knutas. Han sitter som vanligt på sin bänk vid gatan.

Efter lunch går vi till åldringsinternatet för en pratstund med Milita Prasolova och Lidija Utas. De verkar vara som vanligt, även om Milita sin vana trogen klagar över tillvaron. Hon börjar genast berätta om sitt liv, krigsåren, deportationen till Tyskland, förvisningen till Komi, och hemkomsten. Det har hon gjort så många gånger förut, när hon får besök, att det nästan går automatiskt men det är inte något fel på inlevelsen.

Med verklig humor talar hon om sin fästman Petter Utas som kom till Sverige. Genom Birgitta Utas fick hon efter många år kontakt med honom. Men han hade uppenbarligen

ingen lust att flytta tillbaka till Ukraina. Det enda han gjorde var att skicka med 500 hryvnia till Milita.

Sedan kommer Lidija Utas in och hon sjunger några tyska visor som hon lärde sig av soldaterna under ockupationen, bland annat "Wenn die Soldaten durch die Stadt marschieren, öffnen die Mädchen die Fenstern und die Türen". Det är fantastiskt att hon kommer ihåg dem. När Svenskt Visarkiv var på besök hösten 2012, var det nog första gången sedan kriget som hon sjöng dessa visor. Hon var nog den enda som kunde infria Arkivets förhoppningar.

Milita och Lidija

Under samtalet ligger Militas katt på sängen och spinner i kapp med de tyska visorna. Hon har fått ungar men dem har man naturligtvis tagit ut.

På baren träffar vi Andreas, tobaksodlaren, som igår råkade ut för ett överfall av två män från byn, som försökte råna honom. Nu sitter han och firar en födelsedag bara någon meter ifrån dem. Först ser det ut som om de skulle försonas men sedan tändes det till och snart är slagsmålet i full gång. Andreas visar sig vara ganska beslutsam och lyckas få in en rejäl sving som fäller motståndaren. Jag får hålla hans glasögon men fighten fortsätter inte utan motståndarna ger sig i väg. Strax efteråt ser man den ene av Andreas antagonister "plåstra om" sina sår på gatan.

Såren plåstras om

Efter en kort stund kommer polisen och åker sedan iväg med Andreas för att hämta de båda förövarna. Fruktansvärt korkat att ge sig på en person från samma by som genast känner igen en!

Dagens stora överraskning blir familjen Buskas. Viktor och Paulina med sina fyra barn, Marina, Aleksandr, Viktor och lilla Maja, tar emot oss med öppna famnen. Barnen visar sig vara ovanligt charmiga, särskilt det lilla yrvädet Viktor och hans pappa är på sitt bästa humör. Den något blygare Aleksandr tinar upp på bara några minuter, och blir också han ganska frimodig. Viktor vill bjuda på kaffe men vi avböjer. Vi har nyss druckit. På frågan om han arbetar, svarar Viktor att det är Paulina som gör det, eftersom hon vill bli litet smalare efter förlossningen. Självt är Viktor hemmapappa, vilket han synbarligen trivs alldeles utmärkt med.

Familjen Buskas, Paulina, Marina, Aleksandr, Viktor, Viktor och Maja

Ett av samtalsämnena i byn är naturligtvis det förestående borgmästarvalet som skall hållas samtidigt med presidentvalet den 25 maj. Två av huvudkandidaterna är välkända, den tidigare borgmästaren Aleksandr Jermolenko och Lilija Malmas svåger Aleksandr (Sasja) Kozak.

När jag igår i förbifarten berörde ämnet med Aleksandr Kvitka, som jag råkade på marknaden trodde han att den tidigare borgmästaren skulle vinna valet. Man kunde förstå att det inte bara var en förutsägelse utan också en önskan. Kvitka har nog fått en del bidrag till kyrkan av Jermolenko, om man skall tro malisen.

När vi som hastigast träffar en av de mera kända byborna, öser hon emellertid ur sig sin ilska över Jermolenko, som hon betecknar som ett av de största svinen som suttit på borgmästarstolen – byns Janukovytyj. Hon anklagar honom för att ha fått bort Natasja Vysotska från posten genom att muta tjänstemän i rättsväsendet. Hon tror att Sasja Kozak har en rejäl chans att vinna, om det bara blir två kandidater. Jermolenko stödde tidigare den mera västvänliga politiken men i höstas anslöt han sig till Janukovytyj parti, Regionernas parti. När sedan Janukovytyj flydde, lämnade han det partiet. Det menar vår sageskvinna vara uppenbart opportunistiskt och föga förtroendeingivande.

Även i byn finns det således stora motsättningar mellan människor, när det gäller vem de vill se som borgmästare.

Kanske är det som Viktor Norberg säger att de som tidigare varit borgmästare har haft sin chans, och att det nu behövs nytt blod. Men det är inte säkert att Jermolenko är chanslös. Enligt vår kvinnliga sagesman har han på olika sätt gjort sig populär och därigenom "köpt" sig röster. Som alltid spelar på det sättet uppkomna allianser en stor roll. Därför verkar valresultatet vara mycket svårt att förutsäga.

Sasja Kozak är känd för sin omutlighet och det är knappast någon som tvivlar på hans ärlighet. Frågan är om det räcker i det klimat som råder i korrupsionens högborg. Det kan för övrigt inte vara särskilt lockande att ta över i ett läge, då man står inför stora, svårlösta problem och närmast obefintliga ekonomiska resurser. Den elementära vattenfrågan är inte på något sätt löst förutom allt annat som skulle kunna stå på dagordningen. Ingen avundsvärd befattning att vara borgmästare! Jag försöker i alla fall dra mitt strå till stacken, när jag talar med byborna. Jag har ju sedan länge bildat min egen uppfattning, som jag gärna delar med mig av.

Vad beträffar den pågående konflikten mellan Ukraina och Ryssland vill väl de allra flesta i byn att Ukrainas integritet skall bevaras. Visserligen är Zmijivka tack vare svenskarna och de från västra Ukraina inflyttade västvänliga, men det innebär inte att alla är glada över den kraftiga västorientering som den provisoriska regeringen i Kyjiv företräder. Några befår att småbrukarna skulle komma i kläm vid ett närmande till EU, något som i hög grad, menar man, skulle gynna de stora jordägarna.

Teve sänder nästan dagligen politiska debatter eller samtal, men ofta rör det sig om en till intet förpliktande vältalighet som snarast utöser skepsis hos byborna. I rutan ser man hela tiden siffror på vad tittare tycker om det som sägs. En som ständigt tycks få höga siffror är Vitalij Klytjko. Han verkar ha ett visst förtroende, även om han har avstått från en presidentkandidatur till förmån för Petro Porosjenko och i stället vill satsa på en karriär som borgmästare i Kyjiv.

Torsdagen den 1 maj

Kylan fortsätter och det hörs inte heller så många härfåglar, bara ett och annat av den säregna fågelns gökliknande läte. Men många blommor lever ett liv i högönsklig välmåga.

En blommande Iris

Vid ettiden kommer Lolo och Christina Sturén med den svenske ambassadören i Kyjiv, Andreas von Beckerath, och hans fru. Vi börjar i kyrkan, där Aleksandr Kvitka tar emot och några bybor tillsammans med våra turister mött upp. Det är första gången Andreas besöker byn.

Några bybor med ambassadörsparet i kyrkan

En liten grupp med bybor samlas så till lunch på Jermolenkos restaurang. Samtalet med ambassadören rör sig om livet i byn men också om de regler som gäller för utländska medborgare som vill komma till Sverige. Ambassadören redogör sakligt för de bestämmelser som gäller. Till skillnad från Förbundsrepubliken Tyskland som bland annat baserar sin politik på blodsband, håller sig Sverige till humanitära skäl och behandlar varje ansökan individuellt. Därför har många tyskättlingar kunnat bosätta sig i Förbundsrepubliken medan svenskarna i byn numera knappt har några möjligheter flytta till Sverige.

Maria Norberg, Maria Malmas, Emma Utas, Lilija Malmas och Elsa Kozenko sjunger bland annat "Härlig är jorden", "Dnepr, Dnepr", "En vacker söndagsafton" och "Du gamla, du fria" med den litet mindre nationalistiska avslutningen "ja, jag vill leva, jag vill dö på jorden". Nina Klimenko deklamerar en av sina dikter på ukrainska.

Ambassadören avslutar med att säga att han hoppas att vi inte skall glömma det som byns kvinnor berättat om sina dramatiska liv. Det är en del inte bara av den svenska och ukrainska historien utan och av den europiska, något som det finns anledning att erinra sig detta år, när det är val till Europaparlamentet.

På kvällen är ett tjugotal samlade för en liten fest på Jermolenkos restaurang. Det blir som vanligt sång av kören som för tillfället består av Maria Malmas, Maria Norberg, Elsa Kozenko, Emma Utas, Lilija, Malmas Ljudmila Annas, Halina Tormoz, Viktor Norberg och Viuktort Buskas. Nina Klimenko får också nu tillfälle att framföra en av sina dikter.

Viktor Buskas är på strålande humör och skämtar gärna. Han föreslår litet raljant att vi skall ta fram en hatt och göra en insamling till byns oligark och restaurangägare Aleksandr Jermolenko.

Fredagen den 2 maj

Utanför Tormoz hus ligger nästan ett ton nylevererat kol. Familjen behöver två ton för vinterns behov. Kolet kostar nu 1 500 hryvnia per ton.

Vi gör en utfärd till Cherson med omnejd. Först besöker vi det köpcentrum, Fabrika, som Janukovytsj och hans son har låtit uppföra i utkanten av staden. Det är en ofantlig, hypermodern anläggning, som väldigt mycket liknar Akropolis i Klaipėda i Litauen. Förutom alla affärer finns där ett mängd restauranger, skridskobana och simhall. Kontrasten mot onsdagens marknad i byn är total. Bybor som berättat om Fabrika har skakat på huvudet åt den överdrivna lyxen och vår bussförare säger lakoniskt. "Det är byggt för våra pengar."

Vi vandrar sedan genom Chersons centrum. Vårt huvudmål är den heliga Katarinas katedral, där furst Potemkins grav finns. Där får vi vara med om slutet på ett ortodox dop, då man låter några hårtussar falla ner i dopkitteln. Vi går sedan genom Leninparken, som är ett nöjesfält anpassat för barn, förbi fältmarskalk Suvorovs hus. Suvorov var en av Katarina den storas mest framstående fältherrar och deltog i erövringen av områdena norr om Svarta havet liksom i det slutgiltiga krossandet av Polen. Vi tittar också på Potemkinstatyn. Vår vandring avbryts flera gånger av häftiga skyfall, som gör att vi måste söka skydd.

Efter lunch åker vi till Dniprostranden men det kolossala monumentet till de soldaters ära som offrade sitt liv i Stora Fosterländska Kriget med den okände soldatens grav och den evigt brinnande lågan. Det går alldeles utmärkt att i dess närhet, kanske litet vanvördigt, torka våta byxor.

På vår chaufförs initiativ far vi sedan till områdets "Skansen", Zeleni Chutory Tavriji, några mil söder om Cherson. Där får vi en gratis åktur genom det enorma friluftsmuseet och en guidning i ett av museihuset. Det är en lika gigantisk som fantastisk park, där olika gårdstyper och skilda hantverk visas upp.

Som avslutning besöker vi Hola Prystan vid Dnipro med den vackert utformade strandpromenaden med statyer och annan utsmyckning.

Hemåt åker vi via Nova Kachovka, där vi stannar till vid barrikaderna nära kraftverket och samtalar med de frivilliga som tjänstgör där. De har bland annat ställt upp ett pansarskyttefordon (BTR) med kulsprutan riktad österut bakom en betongbarrikad. Det är tveksamt om det rör sig om ett fungerande stridsfordon eller om det bara finns där som en symbol för landets avsikt att försvara sig.

Barrikader vid kraftstationen

En liten skylt talar om en hund som ställer till rackartyg. Hundens namn är "Putin".

Männen som finns här har just fått rapport om de tragiska händelser som har ägt rum i Odesa, där ett fyrtiotal personer omkommit. En del ger sig iväg för att förstärka enheter närmare Odesa. Det är inte säkert att de redan nu vet att de flesta omkomna är de som sympatiserade med Ryssland.

Lördagen den 3 maj

Jag samtalar en stund med Ljubov Jermolajeva, byns tidigare borgmästare, om det uppkomna läget. Hon konstaterar att det mest tragiska i situationen är att ryssar ställs mot ukrainare. Tidigare har de varit vana vid att betrakta sig som delar av samma nation, även om de inte under de senaste drygt tjugo åren varit medborgare i samma land

Det är meningen att det på kvällen skall bli en konsert i Kulturhuset. Men den ställs in på grund av händelserna i Odesa.

Roman Kozak är i full färd med att lägga ut slangar till droppbevattningen av sin potatisodling. Han får hjälp av sin bror Aleksandr, borgmästarkandidaten.

Roman Kozak arbetar med droppbevattningen

Tage och jag träffar på sena eftermiddagen Mikola Kuryvtjak som entusiastiskt presenterar sin nya turistbroschyr för Zmijivka med fem olika utflyktsmål av vilka han hittills har fått tillstånd för ett. Han berättar också om sina planer att bygga ett hus mitt emot sin egen bostad med lokal för ett museum. Han ber oss att nästa dag följa med och titta på ett sådant trähus som det finns ett antal exemplar av i ett turistcentrum i Tavrijsk nära Nova Kachovka som heter Slavutyj.

Mikola ställer inte upp i byns borgmästarval, bland annat därför att det är sämre betalt än han får som gymnastiklärare vid skolan. Vi får det bekräftat att det återstår bara två kandidater Aleksandr Kozak och Aleksandr Jermolenko.

Vi går sedan och tittar på hur det ser ut vid vårt eget hus. Vi behöver snart se till att få igång en del reparationer för att kunna få det beboeligt.

Söndagen den 4 maj

På morgon följer vi med Mikola Kuryvtjak till Nova Kachovka för att titta på det fritidscentrum som Mikola talade om igår. Det är i och för sig en imponerande anläggning och de hus som en rysk firma levererat materialet till är av god kvalitet men de verkar en smula för dyra för Mikola. Bara byggsatsen kostar 10 000 dollar.

Vi firar gudstjänst i tyska kyrkan klockan tio. Idag skulle en präst ha kommit hit men han har blivit sjuk. Därför får jag rycka in och inte bara predika utan också fira nattvard med de trettio personer som kommit till kyrkan. Som vanligt sjunger en liten barnkör.

Passande nog är predikotexten denna söndag hämtad från Johannesevangeliets tionde kapitel, där Jesus säger att han är den gode herden och fortsätter: "Den som är lejd och inte är herde och inte äger fåren, han överger fåren och flyr när han ser vargen komma, och vargen river dem och skingrar jorden." Det är inte särskilt svårt att tillämpa den texten på den nuvarande situationen i Ukraina. Den fungerar nästan allegoriskt.

Efter lunch är det en fotbollsturnering på planen vid skolan. Det är flera lag som spelar och evenemanget håller på ända fram till sextiden. I samband med starten håller man en tyst minut för dem som i fredags dog i Odesa.

På eftermiddagen firar jag nattvard med Milita och Lidija på åldringsinternatet. Sedan kommer Tage, Rustan och Börje och vi kan tillsammans ta avsked av de båda kvinnorna.

Tage och jag hälsar senare på hos Aleksandr och Natasja Zabluda. Det blir ett livligt samtal, där Natasja är den som för ordet. Hon berättar om sitt internat och särskilt om Lidija och Milita.

Natasja Zabluda

Av de 26 personer som just nu bor på internatet är kanske sex någorlunda orienterade i tillvaron medan de andra 20 har större eller mindre problem, som gör dem svårskötta. Lidija tillhör väl dem som finner sig väl tillrätta och hon rör sig också ute på byn. Ofta går hon till affären och handlar åt sig och sin "fästman". Hon dricker inte så mycket och när hon gör det skäms hon litet efteråt, när hon möter Natasja. Milita däremot tycks inte riktigt finna sig till rätta och har en del egenheter för sig som gör att hon ibland kommer i konflikt med Natasja. Hon vill inte hålla sig riktigt ren och "hamstrar" ofta mat i sitt skåp, vilket gör att rummet inte alltid är så fräscht. När Natasja städar upp, får hon ofta höra att hon tagit en del av Militas ägodelar.

Bland svenskarna är Maria Malmas Natasjas favorit. Hon uppskattar hennes sakliga ärlighet.

Aleksandr var tidigare en hängiven anhängare av president Jusjtjenko och en avgjord motståndare till dennes efterträdare Janukovyjtj.

I det stundande presidentval tycks det vara två kandidater som han föredrar, nämligen den förre försvarsministern Anatolij Hrytsenko (född 1957) och "chokladkungen" Petro Porosjenko (född 1965). Hrytsenko, som var försvarsminister 2005–2007, är en av de få kandidater som inte är affärsman eller oligark. Oligarken Porosjenko, som tycks ha de största chanserna, betalar i alla fall miljarder i skatt, påpekar Alexandr men det verkar ändå som om det är Hrytsenko som kommer att få hans röst.

Aleksandr Zablude

Måndagen den 5 maj

På morgon klockan åtta påbörjar vi återresan med buss till Dnipropetrovsk. Men oss på färden är bland annat Viktor Norberg och den fjortonårige systersonen till vår chaufför, min favoritpojke i byn, Kolja.

Hos Tormoz har familjen samlats för att ta avsked av sin gäster. Elsa har förstås redan kommit, morgonpigga som hon är.

Avsked hos familjen Tormoz och Elsa Kozenko

Också Anna Annas är ute för att säga adjö till dem som bott hos henne.

Anna Annas

Rustan och vår chaufför Viktor

Denna gång går det ganska fort och trots ett par kaffepauser når vi fram till flygplatsen strax före klockan tolv. Det innebär att vi får vänta ganska länge, eftersom flyget går först klockan 14.50. Något motsvarande väntar oss i Wien dit vi anländer vid halv femtiden och planet mot Stockholm avgår första 20.05. Till slut kommer vi i alla fall hem till Arlanda vid 23-tiden på kvällen.

Efteråt kan vi notera att vi inte har råkat ut för några som helst obehagligheter under resan och att de som stannat hemma gått miste om många fina upplevelser.